Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	20 januari 2026
Portefeuille(s)	Lucht- en Zeehaven
Portefeuillehouder(s):	Hester van Buren
Behandeld door	Economische Zaken en Cultuur, 5.1, 2, i 5.1, 2, i @amsterdam.nl
Onderwerp	Handelingsperspectief zeecruise, voorkeur voor volledige bëindiging

Geachte leden van de gemeenteraad,

Een duurzame en leefbare stad en het aanpakken van overtoerisme zijn kernprioriteiten van dit college. De afgelopen jaren is in dit kader regelmatig gesproken over de toekomst van de zeecruise in Amsterdam. De zeecruise is een relatief vervuilende manier van vervoer, die nu het hart van onze stad invaart. Ook u heeft zich over dit onderwerp uitgesproken en het college opgeroepen stappen te zetten om te stoppen met de zeecruise (motie 222 uit 2023 ‘Amsterdam vaart beter zonder cruise’). Dat de terminal voor zeecruise op een gegeven moment moet vertrekken van de huidige locatie aan de Veemkade werd in 2024 al besloten mede vanwege de komst van de Westbrug. Daarna lagen er nog twee scenario’s op tafel: verplaatsing naar de Coenhaven, of een volledig vertrek van de zeecruise uit Amsterdam.

Het college stelt de leefbaarheid en duurzaamheid voorop en spreekt daarom nu toch een voorkeur uit voor het vertrek van de zeecruise uit de stad, en niet een verhuizing. Voor een uiteindelijk besluit is het nodig om de consequenties van de verschillende scenario’s verder in beeld te brengen. Zodat hier in de nieuwe bestuursperiode een definitief besluit over genomen kan worden. Met deze brief licht ik de voorkeur van het college toe. U vindt als bijlage bij deze brief ook het haalbaarheidsonderzoek dat Berenschot uitvoerde naar een verplaatsing van de terminal voor zeecruise naar de Coenhaven.

Het gesprek over de toekomst van de zeecruise kent een lange geschiedenis

Sinds 2017 zijn verschillende besluiten genomen over de toekomst van de zeecruise in Amsterdam. Toen werd voor het eerst een bestuursopdracht gegeven over het verplaatsen van de Passenger Terminal Amsterdam (PTA), destijds nog vanuit het oogpunt om toekomstige groei van zeecruise te kunnen faciliteren. Sindsdien is er veel veranderd in de wijze waarop de waarde van zeecruise wordt gezien. In 2023 stelde de gemeenteraad motie 222 ‘Amsterdam

vaart beter zonder cruise’ vast, waarin het college wordt opgeroepen om een einde te maken aan de zeecruise in Amsterdam.

Als reactie op deze motie stelde het college in 2024 een handelingsperspectief vast waarin onder meer is opgenomen dat de terminal voor zeecruise aan de Veemkade weg moet met als streefdatum 2035 en dat het aantal aanlopen gemaximeerd wordt op 100 per jaar. De riviercruise is geen onderdeel van dit besluit, die blijft aan de Veemkade. Onderdeel van het handelings-perspectief was om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar de verplaatsing van de zeecruise naar de Coenhaven. Eerder onderzoek in de hele regio NZKG (in het kader van het regionale beleid zeecruise, aan de gemeenteraad aangeboden op 14 december 2021) wees uit dat het Westerhoofd in de Coenhaven de enige realistische alternatieve locatie is.

Haalbaarheidsonderzoek over verplaatsing van de zeecruise naar de Coenhaven
Dit haalbaarheidsonderzoek is de afgelopen periode samen met het Havenbedrijf, Provincie en experts door Berenschot uitgevoerd. De belangrijkste conclusies zijn dat verplaatsing juridisch en planologisch mogelijk is en binnen de beoogde termijn (streefdatum 2035) kan worden gerealiseerd, mits tijdig wordt gestart met de verdere planvorming. De geraamde indicatieve investeringskosten voor de realisatie van een passenger terminal in de Coenhaven bedragen ca. € 85 miljoen. De geraamde opbrengsten zijn met name afhankelijk van de te maken (programmatische) keuzes voor zowel het Westerhoofd als de herontwikkeling van de huidige PTA aan de Veemkade. Daarbij geeft Berenschot aan dat zowel voor de kostenraming als voor de mogelijke opbrengsten veel onzekere factoren zijn. Eventueel kan de opbrengstenkant beïnvloed worden door te kiezen voor het verhogen van de terminalfees en de zeehavengelden. Daarmee zou, indien dit niet leidt tot een vermindering van het aantal aanlopen, een hogere dekking kunnen ontstaan voor de benodigde investeringen in de nieuwe locatie.

Afwegingen scenario’s
Het haalbaarheidsonderzoek van Berenschot laat zien dat verplaatsing van de zeecruise naar het Westerhoofd in de Coenhaven technisch en op tijd mogelijk is. De vraag of verplaatsing ook financieel haalbaar is, kan nog niet beantwoord worden. De haalbaarheid is vooral afhankelijk van mogelijke opbrengsten van de (her)ontwikkeling van zowel de Veemkade als het Westerhoofd. Hierbij geldt dat deze opbrengsten ook mogelijk zijn indien gekozen wordt voor het alternatieve scenario, geen verhuizing, maar beëindiging van de zeecruise. Deze opbrengsten kunnen als compensatie dienen voor het wegvallen van de directe inkomsten van zeecruise, uit zeehavengelden en toeristenbelasting. Deze inkomsten worden door Berenschot geraamd op circa € 46 miljoen over een periode van dertig jaar.

Vanuit duurzaamheid en leefbaarheid heeft het scenario ‘niet verhuizen, maar stoppen’ duidelijke voordelen: het leidt tot minder uitstoot in de stad en draagt bij aan het verminderen van toeristische druk, in lijn met het gemeentelijk beleid van de Aanpak Binnenstad, het uitvoeringsprogramma bezoekerseconomie en ter uitvoering van de Verordening op toerisme in balans. De effecten op het terugdringen van het totale aantal bezoekers uit zeecruise zijn onzeker, omdat een deel van de cruiseschepen mogelijk elders in Nederland aanmeert en bezoekers Amsterdam alsnog aandoen.

Economisch betekent het verdwijnen van zeecruise - naast het verlies van directe inkomsten – een verlies van directe en indirecte werkgelegenheid in de haven en bestedingen in de stad. Bij de afweging tussen beide scenario’s is verder van belang dat beëindiging van de zeecruise afwijkt van eerder met het Rijk gemaakte bestuurlijke afspraken in het kader van het advies Genereus verbonden; verplaatsing van de zeecruise is onderdeel van een samenhangend pakket aan maatregelen om de bruggen over het IJ mogelijk te maken. Kiezen voor het volledig beëindigen van de zeecruise kan het vertrouwen en het draagvlak bij het Rijk en regionale partners onder druk zetten en mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de voortgang van strategische dossiers, waaronder de Oostbrug en Westbrug.

Het college heeft een voorkeur voor vertrek van de zeecruise uit Amsterdam

Met alle hierboven geschetste informatie is er een eerste beeld van de twee scenario’s die nog op tafel lagen: een verplaatsing van de terminal voor zeecruise naar de Coenhaven, of een vertrek van de zeecruise uit Amsterdam. Duidelijk is dat voor beide scenario’s verdere uitwerking nodig zal zijn om exact te weten wat de consequenties zijn en hoe het scenario in de praktijk uit zou pakken.
Op basis van het beeld, en de onderzoeken die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd, heeft het college een voorkeur om te stoppen met de zeecruise in Amsterdam. Dit is in lijn motie 222 uit 2023 ‘Amsterdam vaart beter zonder cruise’. In dit scenario worden duurzaamheid en leefbaarheid in de stad vooropgesteld. Financieel gezien ontstaat bij vertrek van de zeecruise uit Amsterdam een eenvoudiger en minder risicovol beeld, dan bij verhuizen, waarbij grote investeringen worden vermeden. Het college kan echter nog geen definitief besluit nemen voordat verder in beeld is gebracht wat de consequenties zijn van het scenario stoppen.

Vervolg – verder uitwerken scenario en definitief besluit in de nieuwe bestuursperiode

De consequenties van het scenario om te stoppen met de zeecruise in Amsterdam moeten verder uitgewerkt worden. Belangrijk is dat dit zorgvuldig gebeurt en samen met de betrokken partners wordt gedaan. Het college heeft de ambtelijke organisatie opdracht gegeven dit de komende periode te doen.

Met die uitwerking kan in de nieuwe bestuursperiode een afgewogen definitief besluit worden genomen over de toekomst van de zeecruise in Amsterdam.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Hester van Buren
Wethouder Lucht- en Zeehaven

Bijlage: Haalbaarheidsstudie verplaatsing zeecruise Amsterdam (Berenschot)